

Taaltraining

Correct Nederlands

Een praktische gids voor foutloze
spelling en grammatica

Linnea Vink

Inleiding

Taaltraining Correct Nederlands – Een praktische gids voor foutloze spelling en grammatica

Dit toegankelijke taalboek maakt Nederlandse spelling en grammatica begrijpelijk voor iedereen die zijn of haar schrijfvaardigheid wil verbeteren. Ontwikkeld voor mbo- en hbo-niveau, maar geschikt voor alle Nederlandstaligen die helder en correct willen schrijven.

Unieke aanpak

In tegenstelling tot traditionele taalgidsen leer je hier op een verrassende manier: met slimme oefeningen vol verstopte taalfouten en instinkers. De opgaven zijn bewust afwisselend en niet thematisch geordend, zodat je de regels beter onthoudt. Na elke oefening volgt een heldere uitleg van de bijbehorende taalregel.

Wat je leert:

- De belangrijkste spelling- en grammaticaregels
- Veelgemaakte fouten, zoals aan elkaar of los schrijven, tussen-n en het gebruik van streepjes
- Lastige taalkwesties, zoals verwijswwoorden, interpunctie en stijlfouten

Het resultaat:

- Je frist je kennis van taalregels op
- Je schrijft met meer zelfvertrouwen
- Je bent in staat foutloze teksten te schrijven
- Je ontwikkelt een scherp oog voor taal

Dit boek is ook ideaal als naslagwerk bij twijfel. Perfect voor studenten én professionals die hun schrijfvaardigheid willen verbeteren – een onmisbare gids voor iedereen die foutloos wil leren schrijven.

Mochten er fouten in het boek staan, laat het me weten!

Als je een fout opmerkt, neem dan gerust contact met me op via

linktr.ee/taaltrainingen. Ik waardeer je feedback enorm, want samen kunnen we de kwaliteit van dit boek blijven verbeteren.

De inhoud van dit boek is auteursrechtelijk beschermd. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen of overgedragen in welke vorm dan ook zonder schriftelijke toestemming van de auteur. Dit geldt voor zowel tekst als afbeeldingen. Overtreding van deze regels kan leiden tot juridische stappen.

1. weifelde / wijfelde

Zij weifelde / wijfelde even voordat ze antwoord gaf.

Antwoord: weifelde

Gebruik van "weifelde"

► **Betekenis van "weifelen":**

Het werkwoord "*weifelen*" drukt twijfel, besluiteloosheid of aarzeling uit.

► **Voorbeelden van gebruik:**

- *Zij weifelde even voordat ze antwoord gaf.*
Uitleg: Hier beschrijft "*weifelde*" het kort twifelen of pauzeren voor het geven van een antwoord.

► **Let op spellingsvarianten:**

- Het woord "*wijfelde*" bestaat niet en is incorrect. Woorden die op elkaar lijken, zoals "*weifelde*" en "*wijfelde*", kunnen verwarring veroorzaken.

► **Tips voor correcte woordkeuze:**

- Kies werkwoorden zorgvuldig om de juiste betekenis over te brengen.
- Controleer bij twijfel altijd een woordenboek om fouten zoals het gebruik van niet-bestaande woorden te vermijden.

► **Belang van "weifelde" in communicatie:**

Weifelde geeft nauwkeurig de nuance van aarzeling weer, wat essentieel kan zijn in verhalen of gesprekken om gevoelens of situaties duidelijk over te brengen.

2. gebruncht / gebrunchd

De familie heeft op zondag uitgebreid gebruncht / gebrunchd.

Antwoord: gebruncht

Gebruik van "gebruncht"

► **Betekenis en herkomst:**

"Gebruncht" is het voltooid deelwoord van het werkwoord "brunchen", afgeleid van het Engelse "to brunch" (een combinatie van *breakfast* en *lunch*).

► **Vervoeging:**

Het werkwoord "brunchen" volgt de regel voor werkwoorden met sj-, tsj- en x-klanken.

- **Tegenwoordige tijd:**
Ik brunch, jij bruncht, hij/zij bruncht, wij brunchen.
- **Verleden tijd:**
Ik brunchte, wij brunchten.
- **Voltooid deelwoord:**
Gebruncht.

► **Voorbeelden:**

- *Gisteren brunchte ik met mijn vrienden.*
- *We hebben al vaak gebruncht in dat nieuwe restaurant.*

► **Regel voor 't' in de verleden tijd en het voltooid deelwoord:**

Het voltooid deelwoord eindigt op 't', niet op 'd', omdat "brunchen" een sj-klank heeft.

► **Vergelijkbare voorbeelden:**

- *Ze heeft haar team gecoacht tijdens het toernooi.*
- *De auto is gecrasht tegen een boom.*
- *Hij heeft zijn toespraak gefinisht met een krachtige conclusie.*

► **Let op:**

Gebruik altijd een 't' bij werkwoorden die eindigen op sj-, tsj-, of x-klanken om de juiste vervoeging te garanderen.

3. Is deze zin foutloos?

Het ministerie heeft zijn plannen aangepast.

Het antwoord is: nee.

Gebruik van verwijswwoorden bij zelfstandige naamwoorden in het Nederlands

► **Regels voor verwijswwoorden:**

1. **Onzijdige woorden**

- Zelfstandige naamwoorden met het lidwoord "*het*" (zoals "*het ministerie*") krijgen het bezittelijk voornaamwoord "*zijn*".
- **Voorbeelden:**
 - "*Het ministerie heeft zijn plannen aangepast.*"
(Ministerie is onzijdig, dus "*zijn*")
 - "*Het boek ligt op tafel; zijn kaft is blauw.*"
(Boek is onzijdig, dus "*zijn*")

2. **Vrouwelijke woorden**

- Zelfstandige naamwoorden met het lidwoord "*de*" en een **vrouwelijk grammaticaal geslacht** krijgen "*haar*".
- **Voorbeelden:**
 - "*De organisatie heeft haar doelen bereikt.*"
(Organisatie is vrouwelijk, dus "*haar*")
 - "*De vereniging wil haar leden werven.*"
(Vereniging is vrouwelijk, dus "*haar*")

3. **Bij onzijdige woorden die verwijzen naar personen**

- Gebruik het verwijswoord op basis van het **natuurlijke geslacht**, ondanks het onzijdige lidwoord.

- **Voorbeeld:**

- *"Het meisje speelt met haar pop."*
(Meisje is onzijdig, maar verwijst naar een vrouwelijk persoon, dus *"haar"*)

Samenvatting

- Gebruik **"zijn"** voor onzijdige zelfstandige naamwoorden (zoals *"het ministerie"*, *"het boek"*).
 - Gebruik **"haar"** voor vrouwelijke zelfstandige naamwoorden (zoals *"de organisatie"*, *"de vereniging"*).
 - Gebruik **"haar"** voor onzijdige woorden die naar een vrouwelijk persoon verwijzen (zoals *"het meisje"*).
-

4. George's / George'

Dit is George's / George' boek.

Antwoord: George'

Gebruik van de bezits-s

► Naam eindigt op hoorbare sisklank:

Gebruik alleen een apostrof om een opeenstapeling van s-klanken te vermijden.

- *Kees' fiets*
- *Fernandez' beleid*
- *Calais' stad*
- *Félix' huis*

► Franse naam met niet-uitgesproken s:

Ook hier gebruik je alleen een apostrof.

- *Orléans' maagd*
- *Calais' boot*

► **Afkorting:**

Bij afkortingen voeg je een apostrof toe zonder een extra s.

- *JP's café*

► **Naam eindigt op een medeklinker of niet-hoorbare sisklank:**

De bezits-s wordt aan de naam vast geschreven.

- *Henks huis*
- *Ruuds tas*

► **Naam eindigt op een klinker met mogelijke klankverandering:**

Gebruik een apostrof om de correcte uitspraak te behouden.

- *Anja's boek*
- *Otto's vriend*

5. onder andere / onder anderen

Het werk wordt gedaan door __ Henk en Wil

Het antwoord is: onder anderen

Gebruik van "onder anderen" vs. "onder andere"

► *Onder anderen*

Gebruik: Verwijst naar specifieke personen die in de zin worden genoemd. Het verwijst naar concrete individuen.

Voorbeeld: *Op het feest waren onder anderen Jan en Lisa aanwezig.*

► *Onder andere*

Gebruik: Wordt gebruikt voor niet-persoonlijke zaken, zoals dingen, dieren, of abstracte concepten.

Voorbeeld: *In het museum zag ik onder andere schilderijen en beeldhouwwerken.*

6. Is deze zin foutloos

Sanne en haar hond waren beide moe na de lange wandeling.

Het antwoord is: ja.

Gebruik van "beide" en "beiden"

► 1. Beide (zonder -n)

- **Gebruik:** Wordt gebruikt wanneer het woord direct gevolgd wordt door een zelfstandig naamwoord, ongeacht of het naar personen, dieren of dingen verwijst.
- **Voorbeelden:**
 - *"Beide auto's zijn rood."* (*Beide* verwijst naar *"auto's"* en staat er direct voor.)
 - *"Beide kinderen spelen in de tuin."* (*Beide* verwijst naar *"kinderen"* en staat er direct voor.)
 - *"Beide boeken liggen op tafel."* (*Beide* verwijst naar *"boeken"* en staat er direct voor.)

► 2. Beiden (met -n)

- **Gebruik:** Wordt gebruikt wanneer het zelfstandig wordt gebruikt (dus niet direct gevolgd door een zelfstandig naamwoord) en verwijst naar twee personen.
- **Voorbeelden:**
 - *"Mijn ouders zijn beiden op vakantie."* (*Beiden* verwijst naar *"ouders"* en wordt zelfstandig gebruikt.)
 - *"De docenten waren beiden tevreden met de resultaten."* (*Beiden* verwijst naar *"docenten"* en staat op zichzelf.)
 - *"Ze kwamen beiden naar het feest."* (*Beiden* verwijst naar twee personen en wordt zelfstandig gebruikt.)

► 3. Combinatie van een persoon en een niet-persoon

- **Gebruik:** Wanneer er verwezen wordt naar een combinatie van een persoon en een dier of ding, is *"beide"* zonder -n gebruikelijk.

- **Voorbeeld:**

- *"De leraar en het bord waren beide schoon."* (Beide verwijst naar zowel *"leraar"* als *"bord"*.)

Samenvatting

- Gebruik *"beide"* (zonder -n) wanneer het direct gevolgd wordt door een zelfstandig naamwoord, ongeacht of het naar personen, dieren of dingen verwijst.
- Gebruik *"beiden"* (met -n) wanneer het zelfstandig wordt gebruikt en verwijst naar twee personen.
- Gebruik *"beide"* (zonder -n) bij combinaties van personen en niet-personen.

Toepassing in een voorbeeldzin

"Sanne en haar hond waren beide moe na de lange wandeling."

► Het gebruik van *"beide"* is correct, omdat het verwijst naar zowel een persoon (*Sanne*) als een dier (*haar hond*). In dergelijke gevallen wordt doorgaans *"beide"* gebruikt.

7. polshoogte / poolshoogte

Ze kwam polshoogte / poolshoogte nemen.

Correct gebruik: poolshoogte

► **Waarom 'poolshoogte' correct is**

- "Poolshoogte" is de juiste term, niet "polshoogte".

Oorzaken van verwarring:

- De uitspraak van "pools" en "pols" lijkt sterk op elkaar.
- De oorspronkelijke betekenis, afkomstig uit de zeevaart, is minder bekend.

► **Oorsprong**

- In de zeevaart werd de Poolster gebruikt om de hoogte (positie) te bepalen.
- De betekenis is geëvolueerd van letterlijk meten naar figuurlijk '*de situatie verkennen.*'

► **Veelvoorkomende misvatting**

- Mensen denken soms dat het verband houdt met het meten van een polshoogte (bijvoorbeeld de polsslag). Dit klopt echter niet.

► **Onthoudtip**

- Denk aan de 'pool' in *Poolster* om de juiste spelling te onthouden.

► **Verwante uitdrukkingen**

- "Geen hoogte krijgen" (iets niet begrijpen).
- "Op de hoogte zijn" (geïnformeerd zijn).

Voorbeeldzin:

- "*De journalist ging poolshoogte nemen bij de bewoners om de impact van de nieuwe verkeersmaatregelen te begrijpen.*"

8. hoelang / hoe lang

___ duurt je vakantie?

Het antwoord is: Hoelang.

Hoelang vs. Hoe lang

► 1. Hoelang (aaneengeschreven)

- **Betekenis:** Vraagt naar een tijdsduur of periode.
- **Gebruik:** Wanneer je wilt weten hoeveel tijd iets duurt.
- **Voorbeeld:**
 - "*Hoelang duurt je vakantie?*" (Hier vraag je naar de tijdsduur van de vakantie.)

► 2. Hoe lang (los geschreven)

- **Betekenis:** Vraagt naar een fysieke lengte of afstand.
- **Gebruik:** Wanneer je wilt weten wat de lengte van iets is.
- **Voorbeeld:**
 - "*Hoe lang is de tafel?*" (Hier vraag je naar de fysieke lengte van de tafel.)

► Ezelsbruggetje

- Denk aan "*hoelang*" als één woord voor **tijdsduur** (je blijft samen gedurende een periode).
- Denk aan "*hoe lang*" als twee woorden voor **lengte** (twee losse woorden, zoals een liniaal meet lengte).

Samenvatting

- Gebruik "*hoelang*" (aaneengeschreven) voor **tijdsduur**.
- Gebruik "*hoe lang*" (los geschreven) voor **fysieke lengte of afstand**.

9. gevlij / gevelei

Hij probeerde bij zijn nieuwe schoonouders in het ____ te komen door overdreven complimenten te geven.

Het antwoord is: gevlij.

Waarom "gevlij" correct is in "in het gevlij komen"

► 1. Gevlij

- **Herkomst:** Afgeleid van het werkwoord *"vlijen"*, dat betekent *'zacht neerleggen'* of *'zich schikken naar'*.
- **Betekenis in de uitdrukking:**
 - *"In het gevlij komen"* betekent *zich aanpassen of schikken naar de wensen van een ander om diens gunst te verwerven*.
 - Het suggereert een houding waarbij men zich figuurlijk neerlegt aan de voeten van een ander om in de smaak te vallen.
- **Voorbeelden:**
 - *"Om promotie te krijgen, probeerde hij bij zijn baas in het gevlij te komen door extra taken op zich te nemen."*
 - *"Ze paste haar standpunten aan om bij de invloedrijke groep in het gevlij te komen."*

► 2. Gevelei

- **Herkomst:** Afgeleid van het werkwoord *"vleien"*, dat betekent *'iemand overdreven complimenten geven'* of *'naar de mond praten'*.
- **Betekenis:** *"Gevelei"* verwijst naar overdadige lof om iemand te behagen, vaak met een verborgen agenda.
- **Voorbeelden:**
 - *"Zijn constante gevelei maakte duidelijk dat hij iets van haar wilde."*
 - *"Ze was niet gevoelig voor het gevelei van haar collega's en bleef bij haar beslissing."*

► Samenvatting

- *"In het gevlij komen"* gebruikt het woord *"gevlij"* en verwijst naar het **aanpassen of schikken** om gunst te winnen.
- *"Gevlei"* verwijst naar het gedrag van **vleien**, waarbij iemand overdreven complimenten geeft om een doel te bereiken.

Kort gezegd:

In de uitdrukking *"in het gevlij komen"* is *"gevlij"* de correcte term en heeft het niets te maken met *"gevrei"*.

10. Is deze zin foutloos?

Zes op de tien studenten behaalt hun diploma.

Het antwoord is: ja.

Congruentie in het Nederlands

► Het onderwerp en de persoonsvorm moeten overeenkomen in getal.

Bij constructies zoals *"een aantal van de"* gevolgd door een zelfstandig naamwoord in het meervoud, kunnen zowel een enkelvoudige als een meervoudige persoonsvorm correct zijn. De keuze hangt af van hoe het onderwerp wordt geïnterpreteerd.

1. Enkelvoudige persoonsvorm ("heeft")

- **Interpretatie:** *"Een aantal"* wordt gezien als een enkelvoudig onderwerp dat verwijst naar een groep als geheel.
- **Toelichting:** *"Een aantal"* wordt als één entiteit beschouwd, waardoor de persoonsvorm in het enkelvoud staat.
- **Voorbeeld:** *"Een aantal van de deelnemers heeft zijn formulier ingeleverd."*

2. Meervoudige persoonsvorm ("hebben")

- **Interpretatie:** De nadruk ligt op de individuele leden binnen de groep *"deelnemers"*.
- **Toelichting:** Je beschouwt de afzonderlijke deelnemers, waardoor de persoonsvorm in het meervoud staat.
- **Voorbeeld:** *"Een aantal van de deelnemers hebben hun formulier ingeleverd."*

Vergelijkbare constructies

- **"Een deel van de studenten is/zijn geslaagd."**
 - *"Is"*: De groep wordt als geheel beschouwd.
 - *"Zijn"*: De nadruk ligt op de individuele studenten.
- **"Het merendeel van de medewerkers werkt/werken thuis."**
 - *"Werkt"*: Het merendeel wordt als een enkelvoudig geheel gezien.
 - *"Werken"*: De nadruk ligt op de individuele medewerkers.

Conclusie

- Gebruik een **enkelvoudige persoonsvorm** wanneer de groep als één geheel wordt gezien.
 - Gebruik een **meervoudige persoonsvorm** wanneer de nadruk ligt op de individuele leden binnen de groep.
-

11. ongelooflijk / ongelofelijk

Wat een ____ mooie dag is het vandaag.

Het antwoord is: beide woorden zijn correct en hebben dezelfde betekenis.

Schrijfwijze van woorden met -lijk: regels en voorbeelden

► Persoonlijke voorkeur